

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	5
İÇİNDEKİLER	7
GİRİŞ.....	11
I- DİJİTAL DEVLET.....	12
1. BÜYÜK BİR DÖNÜŞÜM.....	12
2. BELÇİKA: DİJİTAL DEVLETİN ÖNCÜSÜ	14
II- DİJİTAL DEVLETİN İŞLEYİŞİ.....	16
1. İKİ TEMEL ÖZELLİK.....	16
2. AĞLAR HALİNDE BİRBİRİNE BAĞLI KAMU İDARELERİ.....	16
3. ALGORİTMALARLA YÖNLENDİRİLEN İDARELER	19
III- DİJİTAL DEVLETİN YOL AÇTIĞI İNSAN HAKLARI SORUNLARI.....	22
1. İLGİ ODAĞI OLMASI: COVID KRİZİ	22
2. ÖZEL HAYAT VE DİĞER TEMEL HAKLAR.....	22
3. KAMUOYUNUN İKİ FARKLI TEPKİSİ.....	25
A. “Ne Fark Eder ki, Gizleyecek Bir Şeyim Yok; Zaten Tüm Bilgilerimi Google ve Facebook’a veriyorum.”	25
B. “Büyük Birader” Korkusu	26
4. TEHLİKE VE ÜSTESİNDEN GELİNMESİ GEREKEN ZORLUKLAR	27

BİRİNCİ BÖLÜM

DİJİTAL DEVLET HUKUKEN NASIL DÜZENLENEBİLİR?

HUKUKA UYGUNLUK SORUNU

GİRİŞ.....	30
I- TESPİT: OASIS VE ALGORİTMALAR	31
1. OASIS ARACI.....	31
A. Keşif	31
B. Açıklamalar	32
C. Yasa Dışılık	33
2. YIKICI ALGORİTMALAR	34
A. Yurtdışındaki Skandallar	34

B. Önyargılı Algoritmalar.....	38
C. Algoritmaların Yasası	41
II- HUKUK NE DİYOR?	43
1. TEHDİT ALTINDAKİ İNSAN HAKLARI	43
2. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI	44
A. Üç Aşamalı Stres Testi.....	45
a. Üç Aşama.....	45
(1) Birinci Aşama. Belirli ve Meşru Bir Amaç.....	46
(a) Niçin Dijitalleştirme?	46
(2) İkinci Aşama. Açık ve Öngörülebilir Bir Kanun	47
(a) Bir Kanun.....	47
(b) Kanunun İçeriği	50
(3) Üçüncü Aşama. Orantılılık İlkesi	51
(a) Denge.....	51
(b) Veri İşlemede Orantılılık.....	51
(c) Verilerin Orantılılığı	54
B. Uygulamadaki Endişeler	55
a. Hareketsiz Bir Yasama	55
(1) Kanun eksikliği.....	55
(2) “Çöp torbası” kanunlar ve “tatil kanunları”	56
(3) Karmaşık ve içinden çıkılmaz kanunlar	57
b. Baskın Yürütme Organı.....	58
(1) Hükümet girişimleri	58
(2) Yasama yapılmaksızın “dürtme” ile yönetim	59
(3) Teknolojinin iktidarı	60
III- ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	61
1. Dijitali Düzenlemek.....	61
A. Yasakoyucuyu Harekete Geçirmek	63
a. Dijitalleşmeyi Siyasallaştırmak.....	63
b. Karar Destekleyici Algoritmik Sistemler İçin Tutarlı Bir Hukuki Düzenleme	65
B. Yasama Organına Yönelik Öneriler	68
a. Toplumsal Etki Analizleri	68
b. Algoritmalar İçin Bir “AFSCA”	69
c. “Uzun Vadeli Zaman Odası”	72

İKİNCİ BÖLÜM

DİJİTALLEŞME KIRILGANLIĞI DA MI GETİRİYOR?

EŞİTLİK MÜCADELESİ

1. GİRİŞ.....	74
2. TESPİT: DİJİTALİN ÇELİŞKİSİ	74
A. Dijital İnsan Komitesi	74
B. Çözüm Olarak Dijital	75
C. Sorun Kaynağı Olarak Dijitalleşme.....	76
a. Ekran Karşısındaki Güçlükler	77
c. Ekranın Arkasında.....	79
I- HUKUK NE DİYOR?.....	80
1. SARSILAN TEMEL HAKLAR	80
2. AYRIMCILIK KAVRAMI	81
A. Ekran Karşısındaki Ayrımcılıklar	81
a. Dolaylı Ayrımcılıklar.....	81
B. Ekran Arkasındaki Ayrımcılıklar	84
a. Farklılaştırılmış Bir Denetim	84
b. Algoritmik Ayrımcılıklar	84
c. Siyasal Ayrımcılıklar	85
II- ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	90
1. SÜREÇLERİN MERKEZİNE İNSANI KOYMAK	90
A. Ekran Karşısında.....	90
a. Tasarımdan İtibaren Kapsayıcılık	90
b. İnternet Kullanmama Hakkının Temel Hak Olarak Tanınması	92
B. Ekranın Arkasında	93
a. Hakların Otomatikleştirilmesi.....	93
b. Potansiyel Hak Sahiplerinin Proaktif Tespiti	94

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NELER OLDUĞUNU NASIL BİLECEĞİZ?

ŞEFFAFLIK SORUNU

GİRİŞ	97
I- TESPİT: VERİ KULLANIMINDA SUİSTİMLER VE GİZLİ ALGORİTMALAR	98
1. BİRİNCİ VAKA – KİŞİSEL VERİLER, OTOPARK ŞİRKETİ VE İCRA MEMURU	98

2. İKİNCİ VAKA - DEVLET TARAFINDAN KULLANILAN ALGORİTMALAR	100
II- HUKUK NE DİYOR?	102
1. ÇİFTE ŞEFFAFLIK YÜKÜMLÜLÜĞÜ	102
A. Kişisel Verilerin Şeffaflığı.....	102
a. Çok Yönlü Bir Hak	102
b. Uygulamada Durum	103
B. İdari Belgelerin Şeffaflığı.....	104
a. Temel Bir Hak: Karmaşık Bir Mevzuat	104
b. Kamu Sektörüne Ait Bir Algoritmaya Erişim Mümkün müdür?	106
(1) Kamu sektörüne ait bir algoritma idari belge midir?	107
(2) İstisna gerekçesiyle erişimin reddedilmesi	108
c. Avrupa'nın Baskısı	109
III- ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	111
1. Şeffaflığı Dijital Çağa Uyarlamak	111
A. Kişisel Verilerin Şeffaflığını Geliştirmek	111
a. Teorik Düzeyde (in abstracto): Veri Türleri ve Kullanım Amaçlarının Genel Haritası	111
b. Pratik Düzeyde (in concreto): Bireysel Veri Takibi.....	112
B. Kamu Sektöründeki Algoritmaların Şeffaflığını Geliştirmek	114
a. Algoritmalar Üzerinde Demokratik Denetim Sağlanması.....	114
b. Soyut Düzeyde Denetim: Kamusal Algoritmaların Kamuya Açık Bir Sicili.....	115
c. Somut Denetim: Yurttaşın Bireysel Olarak Bilgilendirilmesi Yoluyla Denetim.	118
SONUÇ	119
EK: ŞEMANIN AÇIKLAMASI	124
YAZAR HAKKINDA.....	127